

Flytt av ansvar för alkohol- och tobakshandläggning

Det kommunala ansvaret för tillstånd och tillsyn av försäljning av alkohol, tobak och receptfria läkemedel

Enligt alkohollagen (2010:1622), lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter och lag (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter har Tranås kommun ansvar att handlägga tillstånd för och utföra tillsyn av försäljning av alkohol, tobak och tobaksfria nikotinprodukter. Enligt lagen (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel har kommunen ansvar för tillsyn av försäljningen av receptfria läkemedel. Kommunfullmäktige har delegerat detta ansvar, som kallas alkohol- och tobakshandläggning, till socialnämnden.

Socialnämndens ansvar verkställs av en alkohol- och tobakshandläggare som är anställd inom individ- och familjeomsorgen på socialförvaltningen. Uppdraget är på 50% av heltid, vilket innebär att medarbetaren som är alkohol- och tobakshandläggare har en kombinationstjänst där hen också arbetar 50% som avgiftshandläggare (handläggning av brukarnas avgifter för exempelvis erhållen vård och omsorg).

Problem

Risken är hög att socialnämnden misslyckas med att verkställa sitt ansvar för alkohol- och tobakshandläggningen på ett för kommunen kostnadseffektivt sätt.

Alkohol- och tobakshandläggningen är ett kompetensområde och ett uppdrag som skiljer sig mycket från all annan handläggning och alla andra uppdrag inom socialförvaltningen. Samtidigt är uppdragets omfattning (tids- och resursmässigt) begränsat. Det är alltså en liten verksamhet som kräver kompetens som inte finns i någon annan verksamhet i socialförvaltningen. Detta gör uppdraget mycket svårt att kompetensförsörja. Det medför också mycket hög sårbarhet vid exempelvis sjukfrånvaro, eftersom ingen annan medarbetare inom socialförvaltningen kan ta över arbetsuppgifterna.

Förslag till åtgärd

Socialförvaltningens bedömning är att Tranås kommun har tre alternativ på lösning av problemet:

- 1) Avtalssamverkan med andra kommuner. Socialförvaltningen väckte under 2021 frågan om gemensam alkohol- och tobakshandläggning på Högländet med Höglandsförbundets kommuner. Höglandsförbundets kommuner har tackat nej till en sådan samverkan.
- 2) Att ansvaret för alkohol- och tobakshandläggningen flyttas från socialnämnden till bygg- och miljönämnden. Alkohol- och tobakshandläggningen är till sitt arbetsinnehåll och kompetensområde närmare besläktat med den handläggning och det tillsynsarbete avseende miljö och livsmedel som åligger bygg- och miljönämnden. En sådan förändring skulle öka möjligheterna att både skapa en fungerande

kombinationstjänst och att skapa kompetensreduktion, vilket skulle minska sårbarheten för Tranås kommun att verkställa sitt kommunala ansvar.

- 3) Att socialnämnden utökar budgeten för alkohol- och tobakshandläggningen så att tjänst kan utökas från 50 % till 100 %. Denna åtgärd förbättrar men säkerställer inte socialnämndens förmåga att verkställa sitt ansvar. Dock kvarstår brist på kompetensreduktion (handläggaren blir den enda personen i socialnämnden som har kunskap och kompetens för denna handläggning) och det är inte det mest resurseffektiva för Tranås kommun (uppdragets omfattning är lägre än 100 %).

Socialförvaltningens förslag är att Kommunfullmäktige flyttar över ansvaret för alkohol- och tobakshandläggningen till Bygg- och miljönämnden. Bedömningen är att detta är bättre och mer kostnadseffektivt förslag än att socialnämnden utökar sin verksamhet.

Verksamhetens budget och resultat

Budget 2023

Konto	Budget 2023 (kr)
Personalkostnader	363 842
Systemlicenser	57 200
Personlarm	18 489
Fortbildning	10 000
Övriga kostnader	4 080
Intäkter	-358 687
Summa	94 924

Resultat 2018-2022

De senaste fem åren har verksamheten redovisat överskott med undantag för år 2021. År 2021 redovisades ett stort underskott som berodde på covid-19-pandemin, då intäkterna i verksamheten minskade drastiskt.

År	Resultat (kr)
2018	13 000
2019	112 000
2020	62 000
2021	-344 000
2022	150 000